

รูปแบบการจัดการศึกษาอย่างมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย

**A Participative Education Management Model Enhancing Learning Quality of Primary
School Children within the Office of the Basic Education Commission
in Northeast Thailand**

สำเนียง ไวยรัตน์

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสภาพการจัดการศึกษาอย่างมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนประถมศึกษา (2) พัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาอย่างมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนประถมศึกษา และ (3) ประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการศึกษาอย่างมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนประถมศึกษา ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาประถมศึกษา จำนวน 375 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ความถี่ (frequency) และร้อยละ (percentage) ผลการวิจัย พบว่า สภาพการจัดการศึกษาอย่างมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียน ด้านปัจจัยนำเข้า การเรียนรู้และการพัฒนาระบบการ และการวัดผลประเมินผล อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาอย่างมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนประถมศึกษา ประกอบด้วย 9 ปัจจัยหลัก ได้แก่ (1) รูปแบบของการมีส่วนร่วม (2) ขั้นตอนของการมีส่วนร่วม (3) องค์ประกอบของการบริหาร (4) โครงสร้างการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (5) การบริหารโดยใช้วงจรคุณภาพของเดมมิง (6) การพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ (7) การส่งเสริมคุณภาพผู้เรียน (8) เงื่อนไข และ (9) แนวทางการบริหารเชิงระบบ การประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการศึกษาอย่างมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนประถมศึกษา ในความถูกต้อง ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความเป็นประโยชน์ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วยทุกประเด็น

คำสำคัญ : การจัดการศึกษาอย่างมีส่วนร่วม, คุณภาพการศึกษา, การเรียนรู้ประถมศึกษา, ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Abstract

The purpose of this paper is to: (1) study the participative education management for enhancing the learning quality of elementary students; (2) develop participative education management for enhancing the learning quality of elementary students; and (3) assess the appropriateness of participative education management for enhancing the learning quality of elementary students. The population consists of 375 elementary school executives. The statistics for data analysis include frequency and percentage. The research results reveal that

participative education management for enhancing the learning quality of elementary students in terms of input factors, learning and development, as well as process and assessment, was at the high level. The development of participative education management for enhancing the learning quality of elementary students comprises 9 key factors: i.e. the participation model, participation process, management component, school management structure, management by Deming Cycle, Whole School Approach (WSA), student quality enhancement, and condition and system management. Experts agreed with the assessment of appropriateness of the participative education management for enhancing the learning quality of elementary students in terms of accuracy, possibility, appropriateness and usefulness.

Keywords: Participative education management, learning quality, primary school children, Northeast Thailand

ความนำ

ปัญหาสำคัญของการจัดการศึกษา คือ การรวมอำนาจไว้ส่วนกลางของเอกภาพในการบริหาร ขาดประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด ขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน ครอบครัว ชุมชน และสถาบันทางสังคมขาดการพัฒนานโยบายอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องการศึกษาในฐานะผู้บังคับบัญชา และเป็นผู้นำทางการศึกษาในโรงเรียนและในชุมชนท้องถิ่นจำเป็นต้องปรับปรุงตนเองทั้งในด้านความรู้ ความเข้าใจในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และหลักการเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษา โดยยึดหลักการเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่จัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษาให้ยึดหลักการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา และสถาบันทางสังคมอื่น โดยจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับ บิดา มารดา ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ และให้หน่วยงานทางการศึกษาระดมทรัพยากรบุคคลในชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยนำประสบการณ์ ความรอบรู้ ความชำนาญ และภูมิปัญญาท้องถิ่นของบุคคล

ดังกล่าว มาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษามีการกำหนดบทบาทของคณะกรรมการให้เข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียน การกำกับติดตามการดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษาที่ได้รับการพัฒนาเดิมศักยภาพการให้ความเห็นชอบในการจัดทำสาระหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น การส่งเสริมด้านวิชาการ การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา การเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษาและชุมชน ซึ่งในส่วนนี้จะเกี่ยวข้องกับสิทธิประโยชน์ของนักเรียนโดยตรง สิ่งเหล่านี้นับว่าเป็นการเปิดโอกาสให้ชุมชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนอย่างเต็มที่เกือบทุกด้าน และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียนซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่สุดทางการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550, หน้า 1)

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ส่งผลให้การจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนตามแนวทางการปฏิรูปการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีความล่าช้า และยังไม่พบรูปแบบการจัดการศึกษาตามหลักการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมคุณภาพผู้เรียน ที่มีความเป็นรูปธรรมในการดำเนินการอย่างสมดุล ทั้งด้านปัจจัยนำเข้า ด้านการเรียนรู้ และการพัฒนา ด้านกระบวนการ และด้านผลลัพธ์ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2555, หน้า 53) โดยการดำเนินการดังกล่าว จะบรรลุผลสำเร็จได้ขึ้นอยู่กับ

กับกระบวนการมีส่วนร่วม ประกอบกับในปัจจุบันจะพบว่า มียุทธศาสตร์ด้านการจัดการใหม่ ๆ เกิดขึ้นมาอย่างต่อเนื่อง และสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษาผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมได้อย่างดี เช่น โครงสร้างใหม่และกรอบงานตามกฎกระทรวง (structure organization) การบริหารโดยยึดหลัก คุณธรรมจริยธรรม การบริหารโดยยึดหลัก ธรรมาภิบาล (good governance) การบริหารโดยใช้วงจรคุณภาพของเดมมิ่ง (PDCA) การพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ (whole school approach--WSA) การบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ (management for results) การบริหารโดยยึดหลักการการมีส่วนร่วม (Participation management) การบริหารโดยยึดโรงเรียนเป็นฐาน (school based management) และการประเมินผลการดำเนินการ ขององค์กร ที่ทุกแนวทางสามารถนำไปสู่การพัฒนาสถานศึกษาที่ดี และสามารถส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนได้อย่างไม่ยากนัก (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2555, หน้า 53) (วัฒนา พัฒนพงษ์, 2546, 22) (Thompson and Strickland, 1999, pp. 3-4) และ (Wheelen and Hunger, 2000 , p. 3)

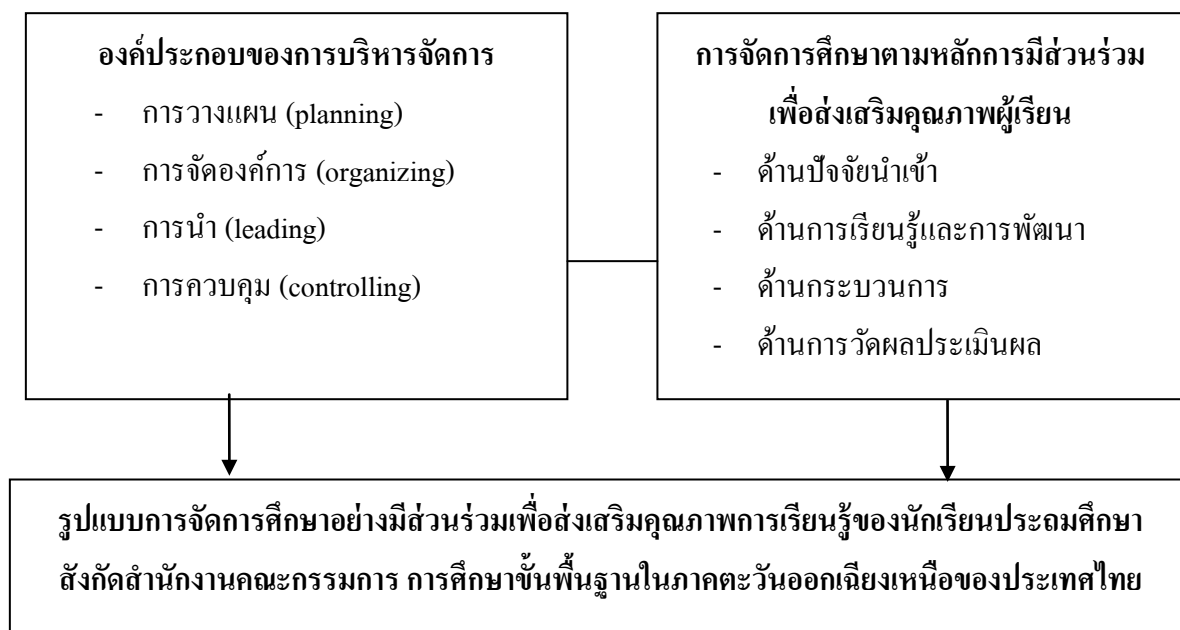
ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาตามหลักการมีส่วนร่วม เพื่อส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย เพื่อสร้างให้

เกิดรูปแบบการจัดการศึกษาตามหลักการมีส่วนร่วมใหม่ ๆ ที่มีความเป็นมาตรฐาน และถูกต้องตามหลักวิชาการ ให้โรงเรียนอื่น ๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และยังสามารถขยายผลไปยังภาคต่าง ๆ สามารถกำหนดแนวทางในการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของตนเอง เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาสูงสุด และมีคุณภาพได้ตามมา

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการศึกษาอย่างมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาอย่างมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย
3. เพื่อประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการศึกษาอย่างมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

รูปแบบการจัดการศึกษาอย่างมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิดโครงสร้างใหม่และกรอบงานตามกฎกระทรวง (structure organization) การบริหารโดยยึดหลักคุณธรรมจริยธรรม การบริหารโดยยึดหลักธรรมาภิบาล (good governance) การบริหารโดยใช้วงจรคุณภาพของเดมมิ่ง (PDCA) การพัฒนาโรงเรียน ทั้งระบบ (Whole School Approach--WSA) การบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ (management for results) การบริหารโดยยึดโรงเรียนเป็นฐาน (school based management) และการประเมินผลการดำเนินการขององค์กร ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วม (participation process) โดยเปิดโอกาสให้ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาเข้ามา มีส่วนร่วมในการ

วางแผน (planning) การจัดองค์การ (organizing) การนำ (leading) และการควบคุม (controlling) ทั้งทางด้านปัจจัยนำเข้า ด้านการเรียนรู้และการพัฒนา ด้านกระบวนการ และด้านการวัดผลประเมินผล ที่สามารถนำไปสู่การพัฒนาการจัดการศึกษาที่ดีได้ และสามารถส่งผลให้สามารถส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนได้อย่างไม่ยากนัก (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2555, หน้า 53) (วัฒนา พัฒนพงษ์, 2546, หน้า 22)

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เชิงลึก โดยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาสภาพรูปแบบการจัดการศึกษาอย่างมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนประถมศึกษา สังกัด

สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ครั้งนี้ คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย จำนวน 1,235 คน ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในศึกษาสภาพรูปแบบการจัดการศึกษาอย่างมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ครั้งนี้ คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย จำนวน 375 คน ซึ่งได้มาจากการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan จากนั้นทำการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการวิจัยทั้งฉบับเท่ากับ 0.997 รวม 65 ข้อ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 5 ตอน จำนวน 25 ข้อ นำไปหาค่าความเชื่อมั่น ได้ค่าความเชื่อมั่น = 0.997

แบบสัมภาษณ์เชิงลึกองค์ประกอบของการจัดการศึกษาตามหลักการมีส่วนร่วม เพื่อส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนระดับประถมศึกษา ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา และการใช้ภาษาโดยทำการวิเคราะห์ค่าความสอดคล้อง (IOC)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย เพื่อขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย

2. ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย เพื่อขอความร่วมมือจาก

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารการศึกษาเพื่อทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์

จัดส่งแบบสอบถามสภาพการจัดการ .3ศึกษาตามหลักการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย พร้อมส่งคืนทางไปรษณีย์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงสำรวจสภาพรูปแบบการจัดการศึกษาอย่างมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ด้วยสถิติค่าเฉลี่ย (mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) จากนั้นนำเสนอในรูปของตารางประกอบความเรียง

2. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารการศึกษา จากนั้นนำเสนอในรูปของความเรียง

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาสภาพการจัดการศึกษาอย่างมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย

1.1 สภาพการมีส่วนการบริหารสถานศึกษาตามหลักการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยในด้านปัจจัยนำเข้า ภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาารายประเด็น พบว่า การร่วมคิด การร่วมวางแผน การร่วม

ดำเนินการ การร่วมติดตามและประเมินผล และการร่วมรับผลการดำเนินงาน อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

1.2 สภาพการณ์มีส่วนการบริหารสถานศึกษาตามหลักการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยในด้านการเรียนรู้และการพัฒนา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การร่วมดำเนินการอยู่ในระดับมากที่สุด สำหรับประเด็น การร่วมคิด การร่วมวางแผน การร่วมติดตามและประเมินผล และการร่วมรับผลการดำเนินงาน อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

1.3 สภาพการณ์มีส่วนการบริหารสถานศึกษาตามหลักการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยในด้านกระบวนการ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การร่วมดำเนินการ การร่วมคิดตามและประเมินผล การร่วมวางแผน การร่วมคิด และการร่วมรับผลการดำเนินงาน อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

1.4 สภาพการณ์มีส่วนการบริหารสถานศึกษาตามหลักการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยในด้านการวัดผลประเมินผล ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การร่วมคิด การร่วมวางแผนการร่วมดำเนินการ การร่วมรับผลการดำเนินงาน และการร่วมติดตามและประเมินผล อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

1.5 ร่างรูปแบบการจัดการศึกษาอย่างมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ประกอบด้วย

1.5.1 รูปแบบของการมีส่วนร่วมตาม

แนวทางขององค์การสหประชาชาติ (United Nations, 1981) ได้รวบรวมรูปแบบของการมีส่วนร่วมไว้ ดังนี้

1) การมีส่วนร่วมแบบเป็นไปเอง ซึ่งเป็นไปโดยการอาสาสมัครหรือการรวมตัวกันขึ้นเองเพื่อแก้ไขปัญหาของกลุ่มของตนเองโดยเน้นการกระทำที่ไม่ได้รับการช่วยเหลือจากภายนอกซึ่งมีรูปแบบที่เป็นเป้าหมาย

2) การมีส่วนร่วมแบบชักนำ ซึ่งเป็น การเข้าร่วมโดยต้องการความเห็นชอบหรือสนับสนุน โดยผู้บริหาร เป็นรูปแบบโดยทั่วไปของการบริหารเพื่อการพัฒนา

3) การมีส่วนร่วมแบบบังคับ ซึ่งเป็น ผู้มีส่วนร่วมภายใต้การดำเนินตามนโยบายของผู้บริหาร หน่วยงาน/โดยเจ้าหน้าที่หรือโดยการบังคับโดยตรง รูปแบบนี้เป็นรูปแบบที่ผู้กระทำได้รับผลทันที แต่จะไม่ได้รับผลกระทบ และจะมีผลเสียคือไม่ได้รับการสนับสนุนจากผู้ร่วมงานในที่สุด

1.5.2 ขั้นตอนของการมีส่วนร่วมประกอบด้วย

- 1) การร่วมคิด
- 2) การร่วมวางแผน
- 3) การร่วมดำเนินการ
- 4) การร่วมติดตามและประเมินผลและ
- 5) การร่วมรับผลการดำเนินงาน

1.5.3 องค์ประกอบของการบริหารประกอบด้วย

- 1) การวางแผน (planning)
- 2) การจัดองค์การ (organizing)
- 3) การนำ (leading) และ
- 4) การควบคุม (controlling)

1.5.4 โครงสร้างการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานออกเป็น 4 ด้านประกอบด้วย

- 1) งานวิชาการ
- 2) งานงบประมาณ

3) งานบริหารบุคคล และ

4) งานบริหารทั่วไป

ตอนที่ 2 ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาอย่างมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย

การประชุมสนทนากลุ่ม (focus group discussion) เพื่อหาฉันทามติของรูปแบบการจัดการศึกษาอย่างมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ได้ชี้ชัดว่า การบริหารโดยใช้วงจรคุณภาพของเดมมิง (Plan Do Check Action -- PDCA) เป็นการบริหารจัดการตามรูปแบบของการมีส่วนร่วมมากที่สุด ยังจะต้องนำเอาวงจรคุณภาพของเดมมิง (deming cycle) นี้เข้าไปใช้เพื่อสำรวจปัญหา และความต้องการจำเป็น เพื่อนำไปวางแผนการทำงาน การจัดระบบและมอบ หมายงานให้มีความชัดเจนในผู้ปฏิบัติ เพื่อให้เกิดการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลในการปฏิบัติงาน แล้วจะนำไปแก้ไขปรับปรุงพัฒนางานให้ดียิ่งขึ้น เพื่อให้ได้ผลผลิต (output) หรือผลลัพธ์ (outcome) ตามที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้ตั้งแต่ต้น และการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ (Whole School Approach -- WSA) อยู่บนพื้นฐานของการมีส่วนร่วม ดังนี้

1. การมีส่วนร่วม

- 1.1 การมีส่วนร่วมในการคิด
- 1.2 การมีส่วนร่วมในการวางแผน
- 1.3 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน
- 1.4 การมีส่วนร่วมในการติดตามและ

ประเมินผล

- 1.5 การมีส่วนร่วมในการรับผลการดำเนินงาน

2. การบูรณาการ เป็นกาสอดคล้อง เชื่อมโยง

และผสมผสานเรื่องที่จะสอน ซึ่งในที่นี้คือแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเข้าในการดำเนินงานของโรงเรียนทั้งระบบ และในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ

3. การเรียนรู้ เป็นการรับรู้ข้อมูล การเข้าใจภาพรวม และการได้ลงมือปฏิบัติจริงเพื่อปรับเปลี่ยนแนวคิด และพฤติกรรมตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิตประจำวัน จนเกิดเป็นส่วนสำคัญของวิถีชีวิต

การส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการดังต่อไปนี้ (มาตรา 24)

1. จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

2. ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา

3. การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติการให้ทำได้ ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

4. จัดการเรียนการสอน โดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา

5. ส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการสอน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และมีความรอบรู้รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ

6. จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานงานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

ตอนที่ 3 ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการศึกษาอย่างมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย

1. เงื่อนไขความสำเร็จ ดังนี้

1.1 ปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมด้าน

เศรษฐกิจ และด้านสังคมวัฒนธรรม

1.2 ปัจจัยเกี่ยวกับบุคลากรและชุมชนว่ามีความพร้อมหรือไม่

1.3 ปัจจัยเกี่ยวกับองค์การ เช่น โครงสร้างองค์การ ปรัชญาและค่านิยมขององค์การเรื่องการบริหารแบบมีส่วนร่วม เป็นต้น

1.4 ปัจจัยด้านการบริหาร เช่น ผู้บริหารมีแนวคิดและรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม

1.6 ปัจจัยด้านบรรยากาศขององค์กร

2. การศึกษาแนวคิดในการจัดการศึกษาและการบริหารสถานศึกษา ทั้ง 9 แนวทางดังกล่าว ได้แก่ โครงสร้างใหม่และกรอบงานตามกฎกระทรวง (structure organization) การบริหาร โดยยึดหลักคุณธรรมจริยธรรม การบริหาร โดยยึดหลักธรรมาภิบาล (good governance) การบริหารโดยใช้วงจรคุณภาพของเดมมิ่ง (PDCA) การพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ (Whole School Approach--WSA) การบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ (management for results) การบริหารโดยยึดโรงเรียนเป็นฐาน (school based management) และการประเมินผลการดำเนินการขององค์กร การประชุม สมนากลุ่ม พบว่าใน ทุกแนวทางสามารถนำไปสู่การพัฒนาการบริหารสถานศึกษาที่ดีได้ และสามารถส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ได้ ซึ่งประเด็นที่ทุกแนวคิดกล่าวถึงร่วมกัน ได้แก่ (1) ด้านปัจจัยนำเข้า (2) ด้านการเรียนรู้และการพัฒนา (3) ด้านกระบวนการ และ (4) ด้านการวัดผลประเมินผล

3. การตรวจสอบรูปแบบการจัดการศึกษาอย่างมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียน

ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย พบว่า ผู้ร่วมการประชุมสนทนากลุ่ม พิจารณาร่วมกันเห็นด้วยใน ความถูกต้อง ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความเป็นประโยชน์

การอภิปรายผล

รูปแบบการจัดการศึกษาอย่างมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ประกอบด้วย

1. รูปแบบของการมีส่วนร่วม ได้แก่ (1) การมีส่วนร่วมแบบเป็นไปเอง ซึ่งเป็นไปโดยการอาสาสมัครหรือการรวมตัวกันขึ้นเองเพื่อแก้ไขปัญหาของกลุ่มของตนเองโดยเน้นการกระทำที่มิได้รับการช่วยเหลือจากภายนอกซึ่งมีรูปแบบที่เป็นเป้าหมาย (2) การมีส่วนร่วมแบบชักนำ ซึ่งเป็นการเข้าร่วมโดยต้องการความเห็นชอบหรือสนับสนุนโดยผู้บริหาร เป็นรูปแบบโดยทั่วไปของการบริหารเพื่อการพัฒนาและ (3) การมีส่วนร่วมแบบบังคับ ซึ่งเป็นผู้มีส่วนร่วมภายใต้การดำเนินงานตามนโยบายของผู้บริหารหน่วยงาน/โดยเจ้าหน้าที่หรือโดยการบังคับโดยตรง รูปแบบนี้เป็นรูปแบบที่ผู้กระทำได้รับผลทันที แต่จะไม่ได้รับผลระยะยาว และจะมีผลเสียคือไม่ได้รับการสนับสนุนจากผู้ร่วมงานในที่สุด สอดคล้องกับรูปแบบของการมีส่วนร่วมตามแนวทางขององค์การสหประชาชาติ (United Nations, 1981)

2. ขั้นตอนของการมีส่วนร่วม ได้แก่ (1) การร่วมคิด (2) การร่วมวางแผน (3) การร่วมดำเนินการ (4) การร่วมติดตามและประเมินผลและ (5) การร่วมรับผลการดำเนินงาน สอดคล้องกับแนวทางของ Cohen and Uphoff (1980) ทศนีย์ ไทยภิรมย์ (2555) เจริญศักดิ์ ปิ่นทอง (2549) ไพรัตน์ เตชะรินทร์ (2549) และ อธิพนธ์ (2527)

3. องค์ประกอบของการบริหาร ได้แก่ (1) การวางแผน (planning) (2) การจัดองค์การ (organizing) (3) การนำ (leading) และ (4) การควบคุม (controlling) สอดคล้องกับแนวทางของ พยอม วงศ์สารศรี (253, หน้า 431) และมัลลิกา ดันสอน (2545, หน้า 11-13) ธงชัย สันติวงศ์ (2545, หน้า 33-38) ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2545, หน้า 20-22) และชนงกรณ์ กุณฑบุตร (2547, หน้า 3) (ชนกรณ วารินรักษ์, 2554) และไปในทิศทางเดียวกันกับแนวคิดของโรบบินส์ และเคาเตอร์ (Robbins and Coulter, 2002) ได้กล่าวถึงกระบวนการบริหารจัดการ ว่าเป็นหน้าที่พื้นฐาน 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์การ การนำ และการควบคุมทรัพยากรขององค์กร ผู้บริหารที่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ มักเป็นผู้ที่ปฏิบัติงานตามหน้าที่ของการบริหารจัดการ อาจแบ่งเป็น 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์การ การจัดบุคคลเข้าทำงาน การนำ และการควบคุม แต่ในปัจจุบันนิยมนรวมการจัดคนเข้าทำงานไว้กับการจัดองค์การ จึงเหลือ 4 ขั้นตอน ดังนี้ (1) การวางแผน (2) การจัดองค์การ (3) การนำ และ (4) การควบคุม

4. โครงสร้างการบริหารจัดการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน ได้แก่ (1) งานวิชาการ (2) งานงบประมาณ (3) งานบริหารบุคคล และ (4) งานบริหารทั่วไป เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และออกพระราชบัญญัติระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546

5. การบริหารโดยใช้วงจรคุณภาพของเดมมิง ได้แก่ (1) Plan (2) Do (3) Check และ (4) Action ซึ่ง เป็นไปตามหลักการบริหารวงจรคุณภาพของเดมมิง ด้านการบริหารคุณภาพเป็นคนพัฒนาขึ้น เพื่อใช้เป็น เครื่องมือสำหรับการปรับปรุงกระบวนการทำงาน

6. การพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ (Whole School Approach--WSA) ได้แก่ (1) การมีส่วนร่วม (2)

การบูรณาการ และ (3) การเรียนรู้ เป็นไปตาม ยุทธศาสตร์หลักในการนำแนวคิดการพัฒนาโรงเรียน ทั้งระบบไปใช้ ซึ่งทั้ง 3 ประการนี้ มีความสัมพันธ์ ระหว่างกันและกันในทางปฏิบัติเรียกโดยย่อว่า PIL (Participation, Integration, Learning--PIL)

7. การส่งเสริมคุณภาพผู้เรียน ได้แก่ (1) จัด เนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่าง ระหว่างบุคคล (2) ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้ มาใช้ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา (3) การจัดกิจกรรม ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติการ ให้ทำได้ ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่าง ต่อเนื่อง (4) จัดการเรียนรู้โดยผสมผสานสาระ ความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้ง ปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึง ประสงค์ไว้ในทุกวิชา (5) ส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้สอน สามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการสอน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และมีความรอบรู้รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วน หนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจ เรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่ง วิทยาการประเภทต่าง ๆ และ (6) จัดการเรียนรู้ให้ เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานงานความ ร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชน ทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ สอดคล้องกับหลักการสำคัญในการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษา พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (กรมสามัญ ศึกษา, 2546 , หน้า 87-88) คือ การจัดการศึกษาต้องยึด หลักการว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และ พัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียน สามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

(มาตรา 22) และ การจัดกระบวนการเรียนรู้ในสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (มาตรา 24)

8. เื่อนไข ได้แก่ (1) ปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคมวัฒนธรรม (2) ปัจจัยเกี่ยวกับบุคลากรและชุมชนว่ามีความพร้อมหรือไม่ (3) ปัจจัยเกี่ยวกับองค์การ เช่น โครงสร้างองค์การ ปรัชญาและค่านิยมขององค์การเรื่องการบริหารแบบมีส่วนร่วม เป็นต้น (4) ปัจจัยด้านการบริหาร เช่น ผู้บริหารมีแนวคิดและรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม และ (5) ปัจจัยด้านบรรยากาศขององค์การ สอดคล้องนักวิชาการ ธรรมรส โชติคุณุช (2544, หน้า 231-233) และธงชัย สมบูรณ์ (2554, หน้า 1-7) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่ส่งผลในเชิงส่งเสริมการบริหารแบบมีส่วนร่วม และปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วม

9. แนวทางการบริหารเชิงระบบ ได้แก่ (1) 1 ด้านปัจจัยนำเข้า (2) ด้านการเรียนรู้และการพัฒนา (3) ด้านกระบวนการ และ (4) ด้านการวัดผลประเมินผล เป็นไปตามการศึกษาแนวคิดในการจัดการศึกษาและการบริหารสถานศึกษา ทั้ง 9 แนวทางดังกล่าว ได้แก่ โครงสร้างใหม่และกรอบงานตามกฎกระทรวง (structure organization) การบริหารโดยยึดหลักคุณธรรมจริยธรรม การบริหารโดยยึดหลักธรรมาภิบาล (good governance) การบริหารโดยใช้วงจรคุณภาพของเดมมิ่ง (PDCA) การพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ (Whole School Approach--WSA) การบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ (management for results) การบริหารโดยยึดโรงเรียนเป็นฐาน (school based management) และการประเมินผลการดำเนินการขององค์กร ผู้วิจัยพบว่าในทุกแนวทางสามารถนำไปสู่การพัฒนาการบริหารสถานศึกษาที่ดีได้ และสามารถส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ได้อย่างไม่ยากนัก ซึ่งประเด็นที่ทุกแนวคิดกล่าวถึงร่วมกัน ได้แก่ 1) ด้านปัจจัยนำเข้า 2) ด้านการเรียนรู้และการพัฒนา 3) ด้านกระบวนการ และ 4) ด้านการวัดผลประเมินผล

สำหรับรูปแบบเป็นการแสดงถึงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ และสิ่งที่ได้รับการพัฒนาขึ้นเพื่ออธิบายหรือแสดงให้เห็นถึงองค์ประกอบสำคัญ ๆ ของเรื่องใดเรื่องหนึ่งให้เข้าใจได้ง่ายขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไปสอดคล้องกับ อุทัย บุญประเสริฐ (2546, หน้า 36) กล่าวว่า รูปแบบหมายถึง สิ่งที่แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ขององค์ประกอบที่สำคัญ ๆ ในเรื่องหนึ่งเรื่องใดโดยเฉพาะและอุทุมพร จามรมาน (2545, หน้า 22-25) กล่าวว่า โมเดลหมายถึง โครงสร้างของความสัมพันธ์ของหน่วยต่าง ๆ หรือตัวแปรต่าง ๆ ดังนั้นโมเดลจึงน่าจะมีมากกว่า 1 มิติ หลายตัวแปร และตัวแปรต่างมีความเกี่ยวข้องซึ่งกันและกันในเชิงความสัมพันธ์หรือเชิงเหตุและผล

ข้อเสนอแนะ

ด้านนโยบาย

1. กระทรวงศึกษาธิการ สามารถนำผลการวิจัยรูปแบบการจัดการศึกษาอย่างมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยไปเป็นกรอบในการกำหนดนโยบายได้

2. สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถนำผลการวิจัยรูปแบบการจัดการศึกษาอย่างมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยไปเป็นกรอบในการจัดทำคู่มือการมีส่วนร่วมได้

3. สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถนำผลการวิจัยรูปแบบการจัดการศึกษาอย่างมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของ

ประเทศไทยไปเป็นกรอบในการสร้างหรือกำหนดนโยบายในการสร้างการมีส่วนร่วมได้

4. สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถนำผลการวิจัยรูปแบบการจัดการศึกษาอย่างมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยไปเป็นกรอบในการสนับสนุนทรัพยากรในการจัดการศึกษาได้

5. สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถนำผลการวิจัยรูปแบบการจัดการศึกษาอย่างมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ไปเป็นกรอบในการจัดทำแผนกลยุทธ์ในการบริหารสถานศึกษาได้

6. สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ บุคลากรทางการศึกษาสามารถนำแนวทางในการวิจัยรูปแบบการจัดการศึกษาอย่างมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยไปเป็นกรอบในการจัดทำหลักสูตรการฝึกอบรมของสถาบันได้

7. ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำผลการวิจัยรูปแบบการจัดการศึกษาอย่างมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยไปเป็นกรอบในการกำหนดวิสัยทัศน์ที่สนับสนุนหรือส่งเสริมให้โรงเรียนในสังกัด ให้มีส่วนร่วมที่เหมาะสมได้

8. ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างให้เกิดแนวทางที่เป็นมาตรฐานในการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาอย่างมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานในภาค

ตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย เพื่อให้ผู้บริหารในระดับต่าง ๆ สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาได้

ด้านการปฏิบัติ

1. จากการวิจัย พบว่า สภาพการจัดการศึกษาอย่างมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ในด้านปัจจัยนำเข้า อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า การร่วมคิด การร่วมวางแผน การร่วมดำเนินการ การร่วมติดตามและประเมินผล และการร่วมรับผลการดำเนินงาน อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ควรให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในปัจจัยนำเข้าในลำดับแรก

2. จากการวิจัย พบว่า สภาพการจัดการศึกษาอย่างมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ในด้านการเรียนรู้และการพัฒนา อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การร่วมดำเนินการอยู่ในระดับมากที่สุด สำหรับประเด็น การร่วมคิด การร่วมวางแผน การร่วมติดตามและประเมินผล และการร่วมรับผลการดำเนินงาน อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดควรพิจารณาให้ความสำคัญในลำดับแรก โดยเฉพาะการร่วมคิด การร่วมวางแผน การร่วมติดตามและประเมินผล และการร่วมรับผลการดำเนินงาน

3. จากการวิจัย พบว่า สภาพการจัดการศึกษาอย่างมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ในด้านกระบวนการ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การร่วมดำเนินการ การร่วมติดตามและประเมินผล การร่วมวางแผน การร่วมคิด

และการร่วมรับผลการดำเนินงาน อยู่ในระดับมาก ตามลำดับอาจต้องพิจารณาเร่งสร้างแนวทางการมีส่วนร่วมในด้านกระบวนการอย่างต่อเนื่อง

4. จากการวิจัย พบว่า สภาพการจัดการศึกษา อย่างมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมคุณภาพการเรียนรู้ของ นักเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของ

ประเทศไทย ในด้านการวัดผลประเมินผล ภาพรวมอยู่ ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การร่วมคิด การร่วมวางแผนการร่วมดำเนินการ การร่วมรับผลการ ดำเนินงาน และการร่วมติดตามและประเมินผล อยู่ ในระดับมาก ตามลำดับ ผู้บริหารสถานศึกษาควรพิจารณา เร่งสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมด้านการวัดผลอย่าง ต่อเนื่อง

เอกสารอ้างอิง

- กรมสามัญศึกษา. (2546). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 25*. กรุงเทพฯ: กรมสามัญศึกษา.
- เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง. (2549). *คู่มือนักพัฒนา: วิธีทำงานกับเกษตรกร*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชนงกรณ์ คุณทูลบุตร. (2547). *หลักการจัดการและองค์การและการจัดการแนวคิดบริหารธุรกิจ* ในสถานการณ์ปัจจุบัน (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชนกรณ วารินทร์. (2554). การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้น พื้นฐานของสถานศึกษาใน เขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดนนทบุรีเขต 2. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย, ฉบับเสริม*, 5, 2554, 162-163.
- ธงชัย สันติวงศ์. (2545). *การจัดการ*. กรุงเทพฯ: ธนาเพรส แอนด์ กราฟฟิค.
- ไพรัตน์ เตชะรินทร์. (2549). *กลวิธีและแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนาชุมชนในการมีส่วนร่วมในการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: สักดิ์โสภณาการพิมพ์.
- ธรรมรส โชติคุณุชร. (2545). *การบริหารแบบมีส่วนร่วม “ประมวลสาระชุดวิชาทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา หน่วยที่ 12”*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ธงชัย สมบูรณ์. (2554). การสอนแบบ “Super Service” ปาฏิหารแห่งการเรียนรู้. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย*, 5(2), 1-7.
- พยอม วงศ์สารศรี. (2553). *องค์กรและการจัดการ*. กรุงเทพฯ: สุภา.
- มัลลิกา ดันสอน. (2545). *การจัดการยุคใหม่* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เนต.
- วัฒนา พัฒนพงศ์. (2546). *BSC และ KPI เพื่อการเติบโตขององค์กรอย่างยั่งยืน*. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์. (2545). *การบริหารการตลาดยุคใหม่*. กรุงเทพฯ: ชีระฟิล์มและไซเท็กซ์.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2555). *แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). *แนวทางการกระจายอำนาจการบริหาร*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

- อกิน ระพีพัฒน์. (2527). *การมีส่วนร่วมของชุมชนในสภาพสังคมและวัฒนธรรมไทยในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: สักดิ์โสภารพิมพ์.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2546). *แนวคิดการบริหารงานเชิงระบบ*. ค้นจาก <http://72.14.235.104/search?q=cache:Std9gu9WmsYJ:www.shsk.ac.th/technology/>
- อุทุมพร จามรมาน. (2545). *การพัฒนาหลักสูตรการศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์พันธ์.
- Robbins, S. P., & Coulter, M. (2002). *Organization theory: Structure, design and applications* (3rd ed.). New Jersey: Prentice-Hall.
- Thompson, A. & Strickland, J. A. (1999). *Strategic management: concepts and cases*. New York: Ivrin.
- United Nations. (1981). *Development of international economic and social affairs: Popular participation as a strategy for promoting community level action and national development report of the meeting or the adhoc group of experts held at UN*. Mid quarter from May 22-26, New York: United Nation.
- Wheelen, T. L. & Hunger, J. D. (2000). *Quality of work life and human diversity*. New Jersey: Prentice-Hall.

